

**QUICK SCAN FLORA EN FAUNA
STREEPSTRAAT TE BERKEL-ENSCHOT**

VAN WIJNEN PROJECTONTWIKKELING ZUID B.V.

8 januari 2013
076841092:A - Concept
B01055.000707.0100

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Plangebied.....	4
1.3	Doelstelling	5
1.4	Leeswijzer.....	6
2	Beoordelingskader	7
2.1	Flora- en faunawet	7
2.2	Natura 2000 Kampina en Oisterwijkse Vennen	7
2.3	Ecologische hoofdstructuur	9
3	Voorkomen van beschermde flora en fauna	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Aanwezigheid beschermde soorten.....	11
4	Effectbeoordeling.....	14
4.1	Effecten	14
4.2	Toetsing	14
5	Conclusies.....	16
6	Bronnen.....	17
Bijlage 1	Flora- en faunawet	18
Bijlage 2	Natuurbeschermingswet 1998	22
Bijlage 3	Ecologische Hoofdstructuur	25

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING

De fruitboomkwekerij Hoogeind Laanbomen van de familie Vugs wordt verplaatst naar de locatie Streekstraat te Berkel-Enschot. Het plangebied bestaat uit drie kadastrale percelen die bekend staan bij de gemeente Berkel onder sectie D, nummer 2191, 2533 en 2790. Als onderdeel van de daartoe benodigde procedures heeft Van Wijnen Projectontwikkeling zuid B.V. ARCADIS gevraagd om een beoordeling uit te voeren van het mogelijke effect van de ingreep op beschermde natuurwaarden.

Afbeelding 1 Ligging plangebied

1.2 PLANGEBIED

Huidige situatie

Het nieuwe bedrijf wordt gesitueerd aan de Streepstraat. Aan de oostzijde wordt het perceel begrensd door de A65 met begeleidende bosstrook, aan de westzijde door de Streepstraat. De noord en zuidzijde van het perceel zijn in landbouwkundig gebruik (boomteelt en akker). Het perceel zelf was geploegd. Foto 1 & 2 geven een overzicht van de locatie.

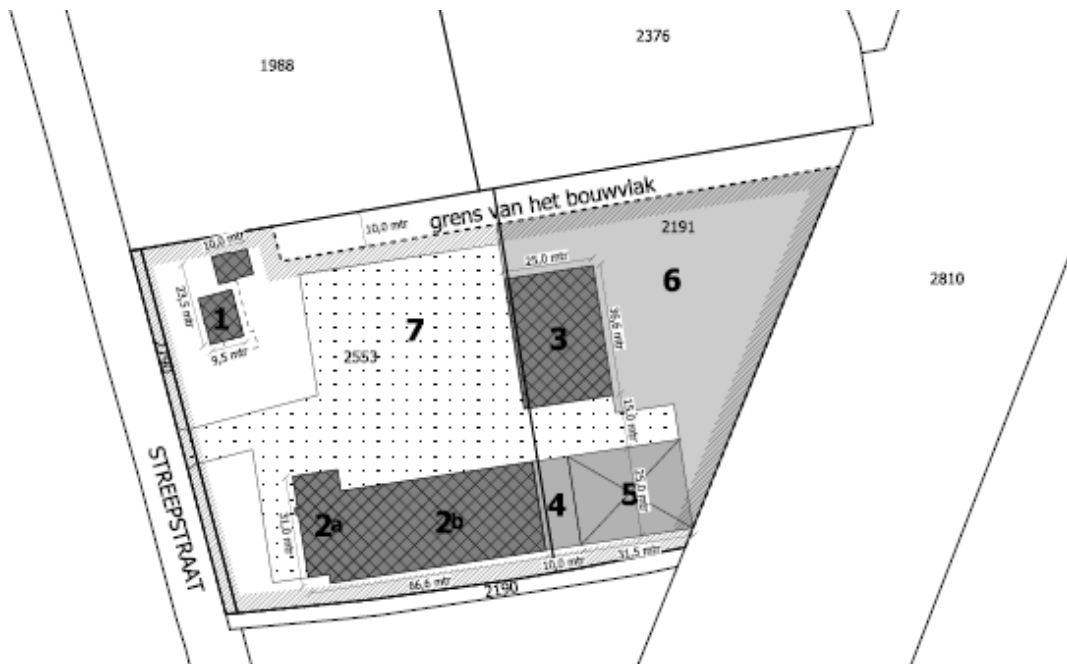

Foto 1 & 2 Indrukken van het plangebied. Foto 1 betreft het perceel dat ontwikkeld gaat worden, foto 2 de strook tussen het plangebied en de A65

Werkzaamheden en inrichting

- 1: nieuw te bouwen bedrijfswoning (750 m³) + garage
- 2a: nieuw te bouwen kantoor, kantine en hygiënesluis (mp 3000 +p / nok circa 4500/5000 +p)
- 2b: nieuw te bouwen machineberging (mp 5500 +p / nok circa 10500 +p)
- 3: nieuw te bouwen bomenloods (mp 7000 +p / nok 11000 +p)
- 4: nieuw te plaatsen spuitplaats
- 5: nieuw te plaatsen sleufsilos t.b.v. opslag snoeihout
- 6: bomenkuil / toekomstig containerveld (bomen in potten)
- 7: erfverharding

Afbeelding 2 geeft de nieuwe inrichting van het plangebied.

- 1: nieuw te bouwen bedrijfswoning (750 m³) + garage
 2a: nieuw te bouwen kantoor, kantine en hygiënesluis (mp 3000 +p / nok circa 4500/5000 +p)
 2b: nieuw te bouwen machineberging (mp 5500 +p / nok circa 10500 +p)
 3: nieuw te bouwen bomenloods (mp 7000 +p / nok 11000 +p)
 4: nieuw te plaatsen spuitplaats
 5: nieuw te plaatsen sleufsilo t.b.v. opslag snoeihout
 6: bomenkuil / toekomstig containerveld (bomen in potten)
 7: erfverharding

Afbeelding 2 Nieuwe inrichting plangebied.

Voorafgaand aan de inrichting zijn de volgende werkzaamheden (niet noodzakelijkerwijs in deze volgorde) voorzien:

- Bouwrijp maken van perceel (vergravingen);
- Aanleg gebouwen;
- Aanbrengen verharding.

1.3 DOELSTELLING

Vanwege deze voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling kunnen mogelijk overtredingen plaats vinden in het kader van de natuurwetgeving. Om die reden is het noodzakelijk het voorgenomen plan te toetsen aan de volgende drie wettelijke beoordelingskaders:

- de Natuurbeschermingswet 1998: toetsing op mogelijk (significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden;
- het provinciale ruimtelijk kader van de Ecologische Hoofdstructuur, de Verordening Ruimte: toetsing aan mogelijke aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van EHS-gebieden;
- de Flora- en faunawet: toetsing aan het mogelijk overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van wettelijk beschermde planten- en diersoorten.

1.4 LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van de wettelijke kaders. In dit hoofdstuk beschrijven we of het plangebied is gelegen in of in de omgeving van beschermde natuurgebieden en beoordelen we de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op deze beschermde gebieden. In hoofdstuk 3 beschrijven we welke beschermde soorten voorkomen in en rond het plangebied, beoordelen we de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op deze beschermde soorten, voeren we een globale toetsing uit aan de Flora- en faunawet en geven we een advies ten aanzien van de te nemen vervolgstappen. In hoofdstuk 4 zijn de belangrijkste conclusies en aanbevelingen opgenomen. In de bijlages zijn de kaders weergegeven voor de gebruikte natuurwetgeving.

2

Beoordelingskader

2.1 FLORA- EN FAUNAWET

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten voorzien zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Deze moet tijdens de uitwerking van zijn plannen of tijdens het plannen van werkzaamheden het volgende in kaart brengen. Aan de hand van de aanwezigheid van beschermde soorten, de beschermingscategorie en de functie van het gebied voor deze soort is het noodzakelijk om maatregelen te nemen en/of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aan te vragen. In Bijlage 1 is meer informatie over het wettelijk kader opgenomen. Hierin zijn onder andere de relevante verbodsbepalingen en de gehanteerde beschermingscategorieën opgenomen.

2.2 NATURA 2000 KAMPINA EN OISTERWIJKSE VENNEN

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Kampina & Oisterwijkse vennen. Dit gebied is aangemeld als Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebied voor de habitattypen en soorten zoals vermeld in Tabel 1. Effecten van ruimtelijke ingrepen dienen getoetst te worden aan de instandhoudingsdoelstellingen die voor het gebied zijn geformuleerd. Een samenvatting van het wettelijk kader is weergegeven in Bijlage 2. De doelstellingen zijn weergegeven in Tabel 1.

Habitattype	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit	
H2310 Stuiwzandheiden met struikheide	>	>	
H2330 Zandverstuivingen	>	>	
H3110 Zeer zwak gebufferde vennen	>	>	
H3130 Zwak gebufferde vennen	>	>	
H3160 Zure vennen	=	>	
H4010_A Vochtige heiden	>	>	
H4030 Droge heiden	>	>	
*H6230 Heischrale graslanden**	>	>	
H6410 Blauwgraslanden	>	>	
*H7110 Actieve hoogvenen	>	>	
H7150 Pioniervegetaties snavelbiezen	>	=	
*H7210 Galigaanmoerassen	=	>	
H9190 Oude eikenbossen	=	>	
*H91E0_C Vochtige alluviale bossen	=	>	
Soort	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
H1082 Gestreepte waterroofkever	>	>	=
H1149 Kleine modderkruiper	=	=	=
H1166 Kamsalamander	>	>	>
H1831 Drijvende waterweegbree	>	>	>
Broedvogels	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
A004 Dodaars	=	=	30 paren
A276 Roodborsttapuit	=	=	35 paren
Niet broedvogels	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
A039 Taigarietgans	=	=	300 vogels (seizoensmaximum)
Aanvullende doelen	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
H1042 Gevlechte witsnuitlibel	>	>	500 volwassen individuen

Tabel 1 Habitattypen en soorten uit het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen (ministerie van Economische Zaken, voorheen Landbouw, natuur en voedselkwaliteit). De doelstelling is in de tabel weergegeven, = staat voor behoud, > staat voor uitbreiding of verbetering, * staat voor prioritair habitattype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor. ** Niet opgenomen in het beheerplan Kampina & Oisterwijkse Vennen, werkdocument versie 9 (Royal Haskoning, 2010).

Het doel van deze toets is te achterhalen of er mogelijk significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen kunnen optreden. Als significant negatieve effecten niet zijn uit te sluiten zal in een Verslechteringtoets danwel Passende Beoordeling onderzocht moeten worden of er daadwerkelijk significante effecten op instandhoudingsdoelstellingen zullen optreden.

In Afbeelding 3 is het plangebied ten opzichte van de omgeving en het Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen weergegeven.

Afbeelding 3 Ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebied Kampina en Oisterwijkse Vennen (groen weergegeven).

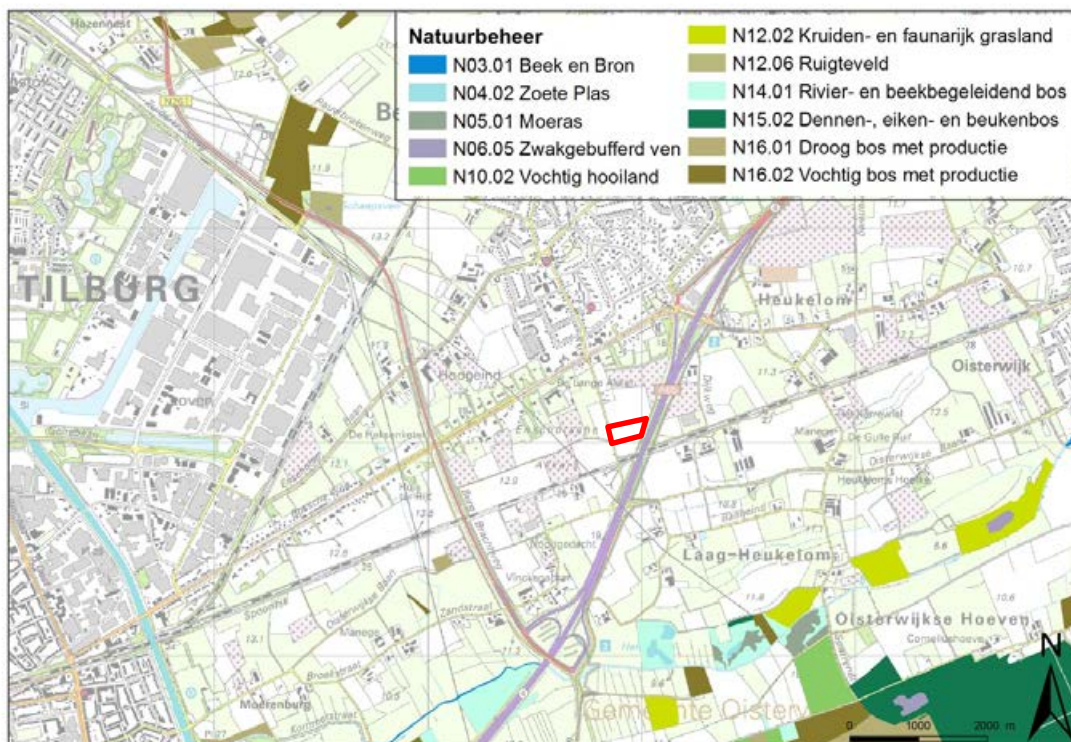
Het Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen is op ongeveer 1,5 kilometer vanaf het plangebied gelegen. Directe effecten zijn daarmee uit te sluiten. Uit verkeersberekeningen (Arcadis, 2012 december) is gebleken dat een marginale toename van verkeer te verwachten is. Een dergelijke toename is op het hoofdwegennet niet onderscheidend. Gezien de ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000-gebied en dat de snelweg A65 tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied is gelegen, zijn indirecte effecten als verstoring door licht of geluid en verontreiniging uit te sluiten.

2.3 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

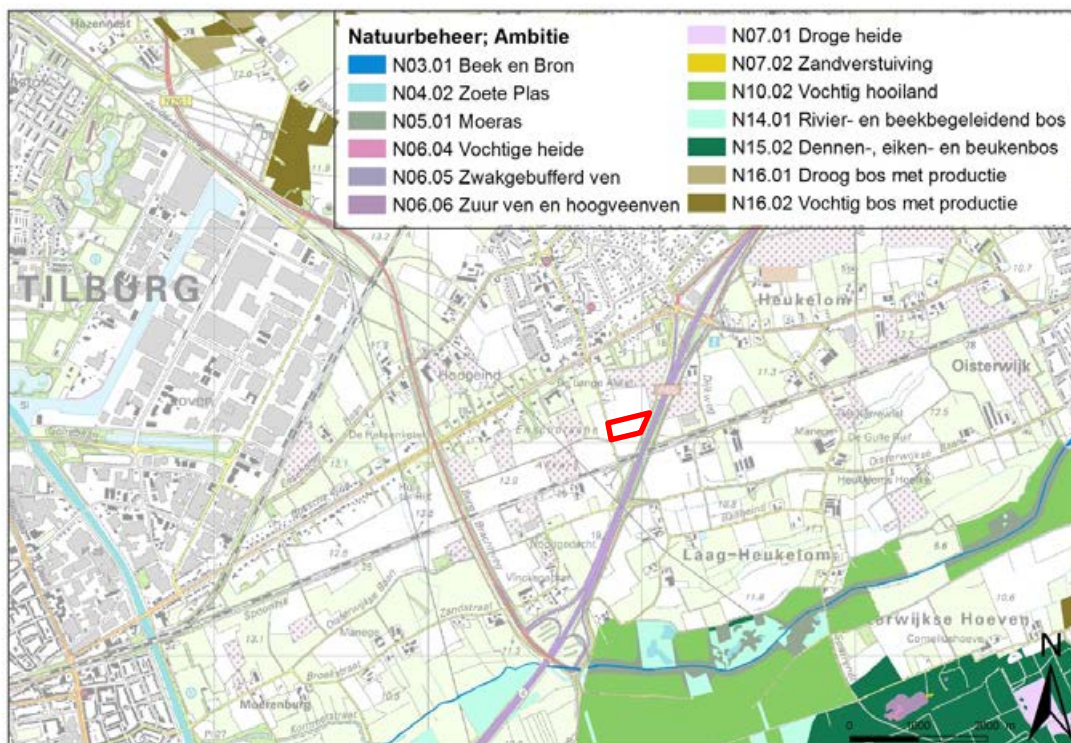
Naast aanwezigheid van Natura 2000-gebieden, is het plangebied (in de Verordening Ruimte Noord-Brabant) aangewezen in het kader van Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS van een initiatief zijn niet zonder meer toegestaan. Waar Natura 2000-gebieden samenvallen met de EHS, blijft het regime uit deze verordening gelden. Immers, ook indien een ingreep geen significant negatief effect heeft op de instandhoudingsdoelstellingen voor een specifieke soort in het kader van Natura 2000, kan deze ingreep nog wel effecten hebben op de breder geformuleerde wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. In bijlage 3 is een nadere omschrijving van het wettelijk kader weergegeven.

Afbeelding 4 en Afbeelding 5 geven respectievelijk de huidige aanwezige natuurbeheertypen weer en de ambitie. Het plangebied en omgeving maken geen onderdeel uit van de EHS. Het dichtstbijzijnde EHS-gebied is gelegen aan de andere zijde van de snelweg A65 op hemelsbreed ongeveer 850 meter. De bescherming van EHS kent geen 'externe werking', maar gezien de afstand van de voorgenoemde inrichting tot een dergelijk gebied is deze 'externe werking' sowieso uit te sluiten.

De wezenlijke kenmerken van EHS worden niet aangetast. Effecten zijn uit te sluiten.

Afbeelding 4 Aanwezige natuurbeheertypen in de omgeving van het plangebied

Afbeelding 5 Ambitie natuurbeheertypen in de omgeving van het plangebied

3

Voorkomen van beschermde flora en fauna

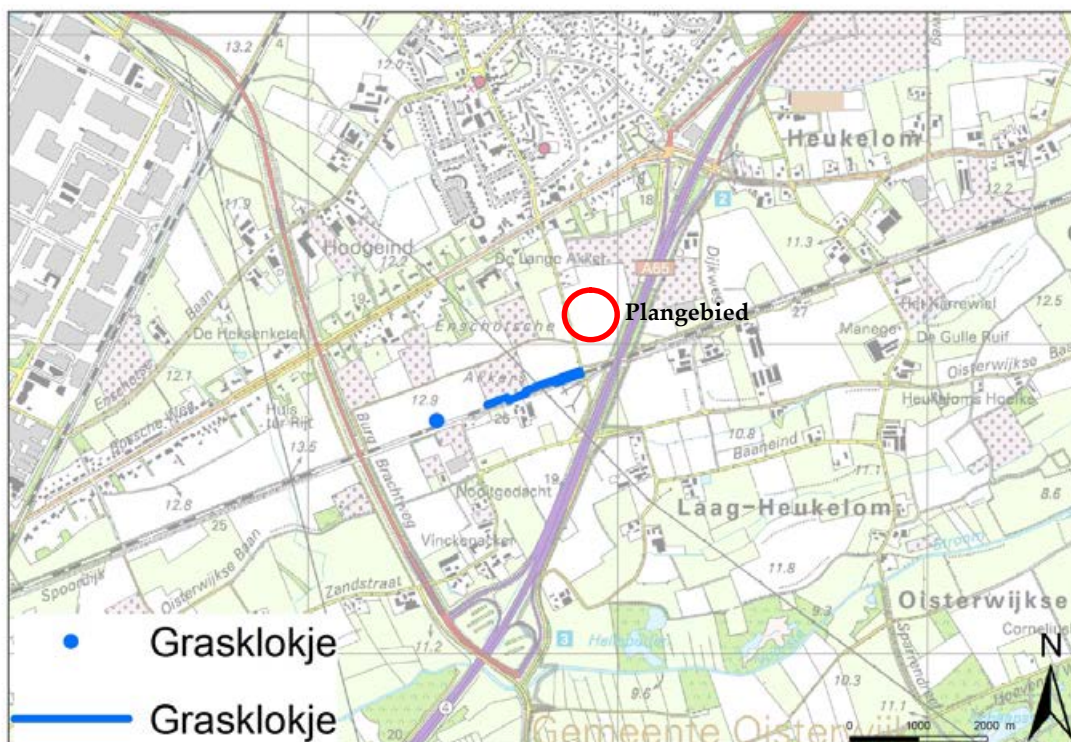
3.1 INLEIDING

In het voorgaande hoofdstuk zijn in het kort de wettelijke kaders weergegeven. Hieruit is naar voren gekomen dat effecten op Natura 2000 (Natuurbeschermingswet 1998) en de Ecologische Hoofdstructuur zijn uitgesloten. In dit hoofdstuk worden de in het kader van de Flora- en faunawet beschermde flora en fauna weergegeven. De inventarisatie is gebaseerd op bestaande verspreidingsgegevens (waarneming.nl, provinciale database en verspreidingsatlassen) en middels een habitatgeschiktheidsbeoordeling welke heeft plaatsgevonden op donderdagmiddag 22 november 2012. Er heeft geen soortgerichte inventarisatie plaatsgevonden. Op basis van de habitatgeschiktheid is echter wel een oordeel gegeven over de mogelijke geschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten.

3.2 AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN

Flora

Het perceel was ten tijde van het veldbezoek geploegd. Het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied is uit te sluiten. Nabij het plangebied is het voorkomen van grasklokje bekend (inventarisatie in 2000) (provinciale database, zie Afbeelding 6). De soort komt voor langs het spoor.

Abbeelding 6: Vindplaatsen grasklokje.

Gezien het grasklokje niet voorkomt in het plangebied zijn effecten op beschermde flora uit te sluiten.

Vissen

De sloten (bermsloot langs de Streekstraat en langs de A65) stonden ten tijde van het veldbezoek droog. Er is verder geen open water in het gebied aanwezig. Het voorkomen van (beschermde) vissen in en rondom het plangebied kan worden uitgesloten.

Het plangebied heeft geen functie voor beschermde vissen: Effecten op beschermde vissen zijn uitgesloten.

Amfibieën

Ten tijde van het veldbezoek was geen open water aanwezig. De sloten waren droog. Indien de sloten in voorjaar en zomer waterhoudend zijn, kunnen algemeen voorkomende amfibiesoorten (gewone pad, bruine kikker) gebruik maken van de sloten.

Reptielen

Het plangebied biedt geen geschikt habitat voor reptielen. Dekking en schrale vegetaties ontbreken.

Gezien het ontbreken van leefgebieden van reptielen, zijn effecten op reptielen uit te sluiten.

Zoogdieren

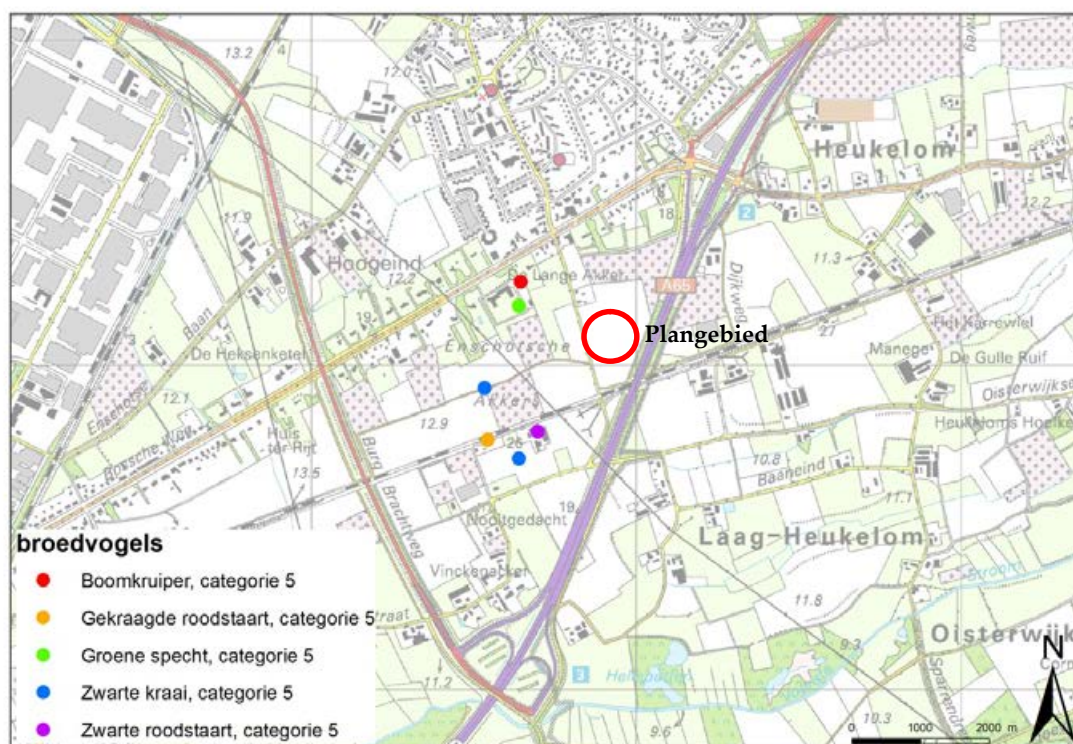
In de directe omgeving komen algemene soorten (tabel 1 van de Flora- en faunawet) voor, bijvoorbeeld muizensoorten, mol, egel en konijn. Het plangebied zelf is vanwege het ontbreken van vegetatie van marginale betekenis voor deze soorten. Er zijn tijdens het veldbezoek geen sporen aangetroffen van grondgebonden zoogdieren.

Het plangebied zelf maakt mogelijk marginaal onderdeel uit van foerageergebied van vleermuizen. De beplanting langs de A65 wordt mogelijk gebruikt als foerageergebied en vliegroute. De voorgenomen ingrepen hebben geen effect op de beplanting langs de A65. Gezien het ontbreken van vegetatie op het perceel zal de voorgenomen ontwikkeling niet leiden tot aantasting van essentieel leefgebied van vleermuizen.

Effecten van de voorgenomen ontwikkelingen leiden niet tot aantasting van functioneel leefgebied van vleermuizen, effecten zijn uitgesloten.

Broedvogels

In de omgeving van het plangebied komen een aantal beschermde soorten broedvogels voor. De nesten zijn niet jaarrond beschermd. Ook in het plangebied en directe omgeving kunnen broedende vogels voorkomen. Het plangebied zelf vormt voor broedende weidevogels ook een potentieel broedgebied.

Afbeelding 7: Waarnemingen van broedvogels in de omgeving van het plangebied.

Overige soorten

Vanwege het ontbreken van potentiële leefgebieden voor deze soorten, is de aanwezigheid uitgesloten. Geschikte leefgebieden zijn bijvoorbeeld bloemrijke vegetaties.

Vanwege het ontbreken van leefgebieden voor overige beschermde soorten, zijn effecten op overige beschermde soorten uit te sluiten.

4

Effectbeoordeling

4.1 EFFECTEN

Voor de soorten waarvoor in het vorige hoofdstuk effecten niet zijn uitgesloten is in onderstaande tabel een nadere effectbeschrijving gegeven.

Soort	Beschermings-categorie	Mogelijke effecten
Algemeen voorkomende amfibie	Tabel 1	Als gevolg van de werkzaamheden worden mogelijk enkele individuen gedood en verstoord. Daarnaast worden verblijfplaatsen vernietigd en verstoord.
Algemeen voorkomende, grondgebonden zoogdieren		
Broedvogels	Vogels	Alleen effecten als de werkzaamheden in het broedseizoen aanvangen. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen aanvangen, zijn effecten te voorkomen. Indien vogels de werkzaamheden als verstorend ervaren, is er nog de mogelijkheid om zich te vestigen op een andere locatie. Wanneer in het broedseizoen (grootweg tussen 15 maart en 15 juli) begonnen wordt, is mogelijk sprake van verstoring van broedende vogels en daarmee het vernietigen van broedsels.

Tabel 2: Overzicht van beschermde soorten, beschermingscategorieën en mogelijke effecten.

4.2 TOETSING

Tabel 3 geeft de mogelijke overtreding van verbodsbepalingen weer als gevolg van de effecten. Het gaat hierbij alleen om de soorten waarvoor effecten niet zijn uitgesloten in Tabel 2.

Soort	Beschermings-categorie	Art. 8	Art. 9	Art. 10	Art. 11	Art. 12	Toelichting
Algemeen voorkomende amfibieën	Tabel 1		X		X	X	Alle tabel 1-soorten waarvoor mogelijk verboden handelingen plaatsvinden, zijn algemeen voorkomende soorten. Ten aanzien van deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen, mits sprake is van zorgvuldig handelen. Daarnaast mag de ingreep geen

Soort	Beschermings-categorie	Art. 8	Art. 9	Art. 10	Art. 11	Art. 12	Toelichting
Algemeen voorkomende zoogdieren			X		X		wezenlijke invloed hebben op de gunstige staat van instandhouding. Alle tabel 1-soorten waarvoor mogelijk verboden handelingen plaatsvinden, komen algemeen voor in de omgeving van het plangebied. Het onopzettelijk doden van enkele exemplaren en (tijdelijk) vernietigen van vaste groei-, rust- en verblijfplaatsen heeft geen wezenlijke invloed op deze soorten. Ten aanzien van deze soorten zijn specifieke eisen aan uitvoering in het kader van zorgvuldig handelen niet altijd effectief. Iedere werkwijze leidt tot het mogelijk onopzettelijk doden van kleinere grondgebonden zoogdieren. Grotere soorten mijden het plangebied voor de duur van de werkzaamheden (vluchtgedrag).
Broedvogels	Vogels				X	X	Effecten op vogels dienen voorkomen te worden. In de praktijk worden voor het verstoren van broedende vogels en de vernietiging van nesten geen ontheffing afgegeven. Door het nemen van maatregelen zijn effecten te voorkomen: - Voer werkzaamheden uit buiten het broedseizoen van vogels (half maart tot en met half juli) of maak en houd het projectgebied ongeschikt tijdens het broedseizoen.

Tabel 3: Overzicht van beschermde soorten en mogelijke overtreding van verbodsbepalingen.

Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

5

Conclusies

Natuurbeschermingswet 1998

- Het plangebied is hemelsbreed 1,5 kilometer van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied gelegen.
- Effecten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse vennen zijn uit te sluiten.

Ecologische Hoofdstructuur

- Het plangebied maakt geen deel uit van de ecologische hoofdstructuur. Ook in de directe omgeving zijn geen gebieden aangewezen. De dichtstbijzijnde EHS is gelegen ten zuidoosten van de A65 op hemelsbreed 850 meter.
- Effecten op de ecologische hoofdstructuur zijn uit te sluiten.

Flora- en faunawet

- Het plangebied is geploegd en gelegen tussen landbouwgronden. Opgaande vegetatie ontbreekt.
- Het plangebied is daarmee van marginale betekenis voor flora en fauna.
- Mogelijk komen algemeen beschermde soorten, grondgebonden zoogdieren en amfibieën voor. Daarnaast kan het plangebied gebruikt worden door broedvogels.
- Wanneer de mitigerende maatregelen worden uitgevoerd zoals opgenomen in hoofdstuk 3, kunnen negatieve effecten op beschermde soorten deels worden voorkomen.
- Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

6

Bronnen

- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005. Algemene handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2006. Ontwerp-aanwijzingsbesluit Kampina & Oisterwijkse Vennen.
- Royal Haskoning, 2010. Beheerplan Natura 2000 Kampina & Oisterwijkse Vennen (133). Concept In opdracht van Provincie Noord-Brabant. Referentie 9v5463/R00001/901805/DenB
- Steunpunt Natura 2000, 2007. Toepassing begrippenkader Natuurbeschermingswet 1998 *Intern werkdocument voor opstellers beheerplannen Natura 2000 en vergunningverleners*. Nb-wet. D.d. 17-09-2007
- Steunpunt Natura 2000, 2010. Leidraad bepaling significantie *Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet*. RG 07-07-09, Versie 27 mei 2010.

Websites

- Provinciaal geoRegister <http://www.provinciaalgeoregister.nl/georegister/>
- Leidraad aanwijzing artikel 20 Nbwet Waddengebied: http://www.waddenzee.nl/fileadmin/content/Dossiers/Natuur_en_Landschap/pdf/Leidraad_art_20_Nbwet_2008.pdf
- Ministerie van EZ: <http://www.rijksoverheid.nl>
- Regiebureau Natura 2000: <http://www.natura2000.nl/>
- Ruimtelijke plannen: <http://www.ruimtelijkeplannen.nl>
- Waarneming.nl www.waarneming.nl
- Zoogdiervereniging www.vzz.nl

Bijlage 1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (2002) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de Flora- en faunawet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

De Flora- en faunawet heeft belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

Algemene zorgplicht

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is, zonder te kijken welk nut de dieren en planten voor de mens kunnen hebben. Dit wordt de intrinsieke waarde genoemd. Vanuit deze intrinsieke waarde is de algemene zorgplicht als vorm van “basisbescherming” opgenomen (artikel 2). Hierin staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. De algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet.

Verbodsbepalingen

De algemene verbodsbepalingen zijn handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten mogelijk in gevaar brengen. Deze verbodsbepalingen vormen een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

Algemene verbodsbepalingen Flora - en faunawet (artikelen 8 t/m 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Plukken en vernielen van beschermde planten en groeiplaatsen (artikel 8)

Bij uitvoer van werkzaamheden is het mogelijk dat groeiplaatsen en individuen van beschermde planten onopzettelijk worden vernietigd.

Doden en verwonden (artikel 9).

Bij het uitvoeren kunnen soorten worden gedood of verwond. Wordt er zorgvuldig en met in achtneming van de zorgplicht gehandeld en worden er daarnaast alle toepasselijke maatregelen genomen ter voorkoming van doden en verwonden dan kan overtreding van artikel 9 worden voorkomen. Lukt het niet om met deze maatregelen doden en verwonden zoveel mogelijk te voorkomen, dan is er sprake van een overtreding en moet een ontheffing voor dit artikel worden aangevraagd.

Vangen, bemachtigen en met het oog daarop opsporen (artikel 9).

De maatregelen worden niet uitgevoerd om soorten te vangen of te bemachtigen. Het als aanvullende mitigerende maatregel wegvangen uit het plangebied en vervolgens direct overzetten in geschikt habitat in de directe omgeving wordt niet gezien als een overtreding van artikel 9.

Er is wel sprake van een overtreding van artikel 9 als de dieren niet direct worden overgezet bijvoorbeeld wanneer ze tijdelijk op een bepaalde plek worden gehuisvest, ze niet in geschikt habitat worden uitgezet of wanneer ze over grotere afstanden worden verplaatst.

Opzettelijk verontrusten (artikel 10).

Het uitvoeren van werkzaamheden heeft niet tot doel soorten opzettelijk te verontrusten. Deze verbodsbepaling wordt in de regel niet overtreden bij het uitvoeren.

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen, vernielen, wegnemen of verstoren (artikel 11).

Bij het uitvoeren van werkzaamheden is er mogelijk sprake van dat er voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen worden weggenomen of dat de functionaliteit daarvan niet behouden kan blijven. Door het toepassen van zorgplicht maatregelen en activiteit specifieke maatregelen is het wellicht mogelijk om negatieve effecten teniet te doen. Wanneer dit het geval is, is er geen sprake van een overtreding en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden. Wanneer dit niet of in onvoldoende mate het geval is, moet er een ontheffing worden aangevraagd omdat er dan wel sprake is van een overtreding van dit artikel.

Eieren zoeken, rapen, beschadigen of vernielen (artikel 12).

De verbodsbepalingen van artikel 12 zijn bijvoorbeeld aan de orde bij amfibieën bij beheer, onderhoud, gebruik en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling wanneer in de voortplantingsperiode activiteiten plaatsvinden die invloed hebben op met name de plekken waar de eieren zijn afgezet. Ontheffing voor deze verbodsbepalingen zal alleen plaatsvinden wanneer er geen enkel alternatief is om buiten de kwetsbare periode van voortplanting te werken en de werkzaamheden omwille van een wettelijk belang worden uitgevoerd.

Vervoeren of onder zich te hebben van soorten (artikel 13)

Het als aanvullende mitigerende maatregel wegvangen van soorten uit het plangebied en vervolgens vervoeren en direct overzetten in geschikt habitat in de directe omgeving wordt niet gezien als een overtreding van artikel 13. Er is wel sprake van een overtreding van artikel 13 als de dieren niet direct worden overgezet bijvoorbeeld wanneer ze tijdelijk op een bepaalde plek worden gehuisvest, ze niet in geschikt habitat worden uitgezet of wanneer ze over grotere afstanden worden verplaatst.

Vrijstelling en ontheffing

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of maatregelen genomen kunnen worden om dit te

voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling, wordt door het ministerie van Economische Zaken goedkeuring gegeven aan de mitigerende maatregelen, of is het mogelijk van de minister ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen worden benoemd in het “Besluit van 28 november 2000 houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten”, kortweg genoemd “Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten”. Dit besluit heeft de status van een AMvB. Voor andere activiteiten gelden andere regels.

Categorie		Ontheffing of vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen
Tabel 1	Algemene soorten	Algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12, wel zorgplicht, m.u.v. artikel 10
Tabel 2	Overige soorten	Vrijstelling mogelijk, mits gebruik wordt gemaakt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (toetsing aan gunstige staat van instandhouding en zorgvuldig handelen).
Tabel 3	Soorten van bijlage 1 van de AMvB	Voor volgens art 75 lid 6 bij AMVB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.
Tabel 3	Soorten op Bijlage IV Europese Habitatrichtlijn	Voor volgens art 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Tabel 4 Vrijstelling of ontheffing bij ruimtelijke ingrepen

Tabel 4 geeft aan dat voor verschillende soorten een vrijstelling geldt, wanneer werkzaamheden uitgevoerd worden volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen (EZ hanteert nu de term “Positieve Afwijzing”). Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- geen andere bevredigende oplossing is;
- de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt;
- tevens sprake is van één van de volgende belangen
- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van luchtverkeer;
- volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat het ministerie van EZ voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen.

Binnen de groep van vogels zijn soorten aangewezen waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfsplaats”. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009, thans EZ) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in Tabel 5.

Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Tabel 5 Categorieën verblijfplaatsen broedvogels

Bijlage 2

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 is in oktober 2005 in werking getreden. Deze wet vormt onder meer de juridische basis voor de bescherming van gebieden in het Natuurbeleidsplan. De Europese Unie heeft twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorg dragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'. De internationale verplichtingen vanuit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn met deze wet in de nationale wetgeving verankerd.

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Vogelrichtlijn

Het hoofddoel van de Vogelrichtlijn is het in stand houden van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europees grondgebied van de Lidstaten.

De Vogelrichtlijn kent evenals de Habitatrichtlijn twee beschermingsdoelen:

1. de bescherming van gebieden waarin belangrijke vogelsoorten aanwezig zijn en;
2. de bescherming van de vogels zelf.

Gebieden die beschermd moeten worden vanwege hun betekenis voor soorten of habitats zijn geselecteerd voor:

- soorten uit bijlage I van de Vogelrichtlijn en trekkende watervogels;
- habitats uit bijlage I en soorten uit bijlage II van de Habitatrichtlijn.

De essentie van het beschermingsregime is dat de instandhoudingsdoelstelling niet in gevaar komt. Om dit toetsbaar te maken kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen een vergunningplicht voor plannen en projecten met mogelijke gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden. Het bevoegd gezag (in dit geval de provincie Noord-Brabant) verleent alleen een vergunning voor een project wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelen van het gebied niet in gevaar komen door het project. Afwijken van de regel is mogelijk wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

Externe werking

Handelingen buiten Natura 2000-gebieden hebben mogelijk significante effecten op het gebied. Voor deze handelingen is het begrip 'externe werking' van toepassing (art. 65 Natuurbeschermingswet). Dit betekent dat de vergunningplicht ook van toepassing is op handelingen buiten het Natura 2000-gebied, indien negatieve gevolgen niet zijn uitgesloten. Daarnaast is de zogenaamde Zorgplichtbepaling (art. 191 Natuurbeschermingswet 1998) van toepassing. Deze zorgplicht houdt onder meer in dat activiteiten met mogelijke nadelen voor de natuurwaarden van het gebied, niet plaats mogen vinden. Ook moeten alle maatregelen worden genomen om gevolgen te voorkomen of te beperken.

Natura 2000-gebied in kwestie. Significante effecten worden beoordeeld in het licht van de specifieke milieukenmerken en omstandigheden van het gebied. Ook omkeerbare en tijdelijke effecten zijn mogelijk significant. In de Passende Beoordeling zijn naast de effecten van het project ook de cumulatieve effecten uitgewerkt.

Indien uit de Passende Beoordeling blijkt dat een project niet leidt tot significante effecten, kan het Bevoegd Gezag de vergunning verlenen. In dat geval wordt de Passende Beoordeling gezien als Verslechteringstoets. Als wel significante effecten op treden, mag alleen een vergunning worden verleend na het uitvoeren van de ADC-toets.

ADC-Toets

De ADC-toets beschrijft de Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen. Redenen van economische aard gelden als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelen gelden redenen van economische aard niet zonder meer. Redenen van economische aard gelden als dwingende redenen van groot openbaar belang na toetsing en goedkeuring door de Europese Commissie.

Significante effecten

Een activiteit heeft significante effecten als zij de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied in gevaar brengt. Hiervoor is geen objectieve grens; per geval zal bekeken worden of een effect significant is. Het oordeel moet gebaseerd zijn op de specifieke situatie die van toepassing is. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten onderzocht worden (Ministerie van LNV, 2006).

Bijlage 3 Ecologische Hoofdstructuur

In de Nota Ruimte is op landelijk niveau de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) vastgelegd. Dit netwerk bestaat uit verbindingszones en beschermde reservaten en Natura 2000-gebieden. Het doel van de EHS is het vergroten en verbinden van natuurgebieden. Door deze verbindingen vindt uitwisseling plaats van planten en dieren tussen gebieden.

Het beschermingsregime is onder de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening vastgelegd in de Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro, 2011/2012) en werkt via provinciale verordeningen (Provinciale Ruimtelijke Verordening van de provincie Noord-Brabant) door in gemeentelijke bestemmingsplannen. Ruimtelijke ingrepen met significant negatieve effecten zijn niet toegestaan. Het nee, tenzij-regime uit de Nota Ruimte laat alleen onder bepaalde voorwaarden ontwikkelingen toe. Het Rijk heeft in samenwerking met de provincies het beleidskader Spelregels EHS uitgewerkt. Het Rijk heeft de provincies gevraagd de inhoud van de Spelregels EHS, waaronder saldobenadering, te laten doorwerken in het provinciaal ruimtelijk beleid. De feitelijke begrenzing van de EHS is op provincie-niveau vastgelegd in de Verordening Ruimte Noord-Brabant (Provincie Noord-Brabant, 2011). Hierin is ook het toetsingskader nader uitgewerkt.

Provinciale uitwerking: Verordening Ruimte

De provincie Noord-Brabant heeft invulling gegeven aan de EHS in de Verordening Ruimte (2011). In de Verordening Ruimte beschrijft de provincie regels ten aanzien van:

- Aanwijzing en begrenzing van EHS.
- Bescherming van de EHS, zoekgebieden van de EHS (waarbinnen EHS is of wordt gerealiseerd) en attentiegebieden EHS (gebieden in en rondom waar ingrepen een negatief effect op de waterhuishouding hebben).
- Wijziging van de begrenzing van de EHS:
 - om ecologische redenen;
 - op verzoek om niet-ecologische redenen (te volgen procedure);
 - op verzoek met toepassing van het nee-tenzij principe;
 - op verzoek met toepassing van de saldobenadering;
 - op verzoek voor kleinschalige ingrepen.
- Wijziging van de begrenzing van zoekgebieden voor EHS en attentiegebieden EHS op verzoek.

De Verordening Ruimte geeft nadere regels voor compensatie. Wijziging van begrenzingen van de EHS gaan vergezeld door een compensatieplan met daarin:

- a. het netto verlies aan ecologische waarden en kenmerken dat optreedt;
- b. de wijze waarop het netto verlies wordt gecompenseerd;
- c. de ruimtelijke begrenzing van het te compenseren gebied en de compensatie;
- d. de kwaliteit en kwantiteit van de compensatie;
- e. de termijn van uitvoering;
- f. de inhoud en realisatie van de voorgenomen mitigerende en compenserende maatregelen;
- g. een beschrijving van het reguliere beheer en het ontwikkelingsbeheer.

Het compensatieplan vormt een toelichting op het bestemmingsplan. Initiatiefnemer en gemeente sluiten een overeenkomst over de rolverdeling en uitvoering van compensatie. Een boeteclausule is van toepassing bij het niet (tijdig) of onjuist uitvoeren van compensatie (150% van alle kosten). De gemeente is verantwoordelijk voor een jaarlijkse voortgangsrapportage over de uitvoering van compensatie tijdens de

realisatietermijn. Gedeputeerde Staten kunnen onderzoek laten verrichten naar de uitvoering van de compensatie.

De omvang van de compensatie wordt bepaald door de omvang van het vernietigde areaal waarbij een toeslag op de omvang van het vernietigde areaal wordt berekend, zowel in oppervlak, als in budget, te onderscheiden in de volgende categorieën:

- a. natuur met een ontwikkeltijd van 5 jaar of minder: geen toeslag;
- b. tussen 5 en 25 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 1/3 in oppervlak, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer;
- c. tussen 25 en 100 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 2/3 in oppervlak, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer;
- d. bij een ontwikkelingsduur van meer dan 100 jaar: de toeslag in oppervlak en de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer is maatwerk.

Wanneer de wezenlijke kenmerken worden aangetast, hangt af van de actuele en potentiële waarden van het gebied. Dat kunnen zijn: de natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte, openheid of juist geslotenheid en de landschapsstructuur. Is er sprake van een significant effect op de wezenlijke kenmerken dan kan een ingreep in beginsel alleen nog plaatsvinden als er sprake is van een groot openbaar belang en er geen alternatieven beschikbaar zijn (bij individuele ingrepen) of als een combinatie van plannen, projecten of handelingen per saldo tot een (kwantitatieve en kwalitatieve) versterking van de EHS leidt.